

**КУ «Публічна бібліотека Збарзької міської ради»
Відділ інформації, реклами, удосконалення методики і
практики бібліотечної роботи**

Серія: «Наші славетні земляки»

***Антін Горбачевський –
адвокат, сенатор,
громадський діяч***

Інформаційно-бібліографічна довідка

Збарж – 2021

УДК 01(477.84)(092)

A 72

Укладач: Н. Сенчишин, *провідний бібліограф відділу інформації, реклами, удосконалення методики і практики бібліотечної роботи КУ «Публічна бібліотека Збараської міської ради»*

Комп'ютерний набір: Н. Сенчишин

Відповідальна за випуск: О. Бойко, *директор КУ «Публічна бібліотека Збараської Міської ради».*

A 72 Антін Горбачевський – адвокат, сенатор, громадський діяч [Текст]: інформаційно-бібліографічна довідка / КУ «Публічна бібліотека Збараської міської ради», від. інформ., реклами, удосконалення методики і практики бібл. роботи; уклад. Н. Сенчишин. – Збараж, 2021. – 8 с.: фотогр.

Видання містить інформацію про уродженця села Зарубинці Збараської міської територіальної громади Антіна Горбачевського.

Адресується учителям, студентам, культурно-освітнім працівникам, а також усім, хто не байдужий до історії краю, його сьогодення.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збараської ЦБС: <http://www.zbarazh-library.com.ua/writen-people.html>

УДК 01(477.84)(092)

© Публічна бібліотека Збараської міської ради, 2021

Антін Якович Горбачевський народився у 1856 році у селі Зарубинці на Збаражчині (нині – у складі Тернопільської області) у родині греко-католицького парафіяльного священника Якова та його дружини Гонорати. Рід Горбачевських мав давнє шляхетське коріння. Антін був молодшою дитиною у сім'ї.

Навчався Антін Горбачевський у Тернопільській гімназії. Брав участь в учнівській організації «Громада». Гімназійне навчання закінчив у 1874 році та вступив на правничий факультет Львівського університету.

Різномічна громадська діяльність майбутнього адвоката розпочалася паралельно з університетськими студіями. На початку 80-х років XIX століття в Галичині чітко виокремилися два політичні угруповання – народовці та москвофіли. Народовці виступали за європейську орієнтацію Галичини та культурну єдність з Наддніпрянською Україною. Москвофіли, які здобували у той час значний вплив серед галицької інтелігенції та духовенства, відстоювали культурне та політичне зближення з Російською імперією.

Антін Горбачевський вступив до українського народовецького гуртка студентської молоді, потім – до партії народовців. Відповіддю народовців на намагання москвофілів контролювати галицьку пресу, зокрема газету «Зоря Галицкая», стало заснування у 1880 році першого і упродовж тривалого часу єдиного видання українською мовою – газети «Діло». А. Горбачевський увійшов до складу видавців газети, а після смерті у 1883 році старшого товариша і редактора «Діла» Володимира Барвінського, на деякий час очолив редакцію.

Наприкінці XIX століття навколо «Діла» об'єдналися авторитетні громадсько-політичні діячі: Анатоль Вахнянин, Юліан Романчук, Олександр Огоновський та багато інших. Під їхнім впливом А. Горбачевський обрав адвокатуру, яка не

підлягала державним чиновницьким обмеженням. Протягом 1880 – 1884 років, пройшовши стажування на здобуття звання доктора права, він долучається до кола українських адвокатів, які разом із правничою діяльністю дбали про громадський і культурний розвиток краю. Протягом двох років А. Горбачевський керував бібліотекою львівського товариства «Просвіта».

У 1884 році Антін Горбачевський переїхав до Перемишля, в якому відкрив свою першу адвокатську канцелярію. У 1889 році разом з адвокатами Костем Левицьким, Євгеном Олесницьким став засновником правничого видання «Часопись правнича». Був незмінним членом редколегії видання.

У 1893 році відкрив власну адвокатську канцелярію у Чорткові, яка стала центром громадської та національно-патріотичної роботи у повіті. Доктор А. Горбачевський провадив діловодство своєї канцелярії українською мовою і захищав права української мови в судах й державних органах.

Адвокат А. Горбачевський був серед засновників та членів громадсько-політичної організації «Народна рада». Брав активну участь в організації однієї з перших українських партій – Української національно-демократичної партії, став членом Народного комітету УНДП у Львові та головою Повітового народного комітету у Чорткові.

З ініціативи А. Горбачевського у Чорткові організовано культурно-просвітницьке товариство «Українська бесіда». Він очолював кредитову спілку «Надія», Українське педагогічне товариство. У 1911 році адвокат став одним з фундаторів і меценатів приватної української гімназії у Чорткові, а також польської гімназії імені Юліуша Словацького.

Антін Якович – автор багатьох публікацій з правової тематики, його праці друкувались в юридичних вісниках Інсбруку та Відня. У 1910 році керівництво Львівського університету кілька разів запрошувало А. Горбачевського до читання лекцій з цивільного права для студентів юридичного факультету.

Разом з адвокатами Костем Левицьким та Теофілом Окуневським Антін Горбачевський виступив захисником у судовому процесі над українським студентом Мирославом Січинським, який у 1908 році застрелив цісарського намісника

Галичини Анджея Потоцького. Вчинок Січинського був засуджений провідниками українського національного руху – як очільниками української фракції в австрійському парламенті Юліаном Романчуком, Миколою Васильком, Євгеном Олесницьким, так і лідерами Церкви, зокрема митрополитом Андреем Шептицьким.

Проте, незважаючи на несприйняття терору як засобу політичної боротьби, адвокат Антін Горбачевський вважав, що визнати людину винною може тільки незалежний суд у відкритому судовому процесі. У 1913 році він переміг на виборах до Галицького сейму. Того ж року за представленням цісаря його обрано членом Найвищого державного трибуналу монархії. Адвокат Горбачевський був єдиним українцем у його складі за всю історію цього органу. Перед російською окупацією на початку Першої світової війни у 1914 році А. Горбачевський виїхав з дружиною та донькою на захід Австрії. Співпрацював з Головною, згодом Загальною Українською Радою. До Галичини Антін Горбачевський повернувся у 1916 році та працював адвокатом у Тереховлі, оскільки Чортківщина на той період залишалася під російською окупацією.

Антін Горбачевський був учасником Національних Зборів у Львові 18-19 жовтня 1918 року, на яких було обрано Українську Національну Раду. Після проголошення Західно-Української Народної Республіки, адвокат був призначений повітовим комісаром Дрогобицького повіту. 4 січня 1919 року А. Горбачевський обраний до Виділу (президії) Української Національної Ради – парламенту ЗУНР. У її складі брав участь в ухваленні законодавства і розбудові західноукраїнської держави. У квітні 1919 року очолив новостворену Українську народно-трудова партію, редагував її видання – газету «Свобода». На чолі партії А. Горбачевський був до травня 1923 року.

Після зайняття Дрогобича поляками А. Горбачевський не залишив місто, але й польська влада не наважилася його арештувати. У липні 1919 року адвокат виїхав до Кам'янець-Подільського, де у той час перебував уряд ЗУНР. У вересні 1919 року Антін Горбачевський увійшов як заступник Голови та представник ЗУНР до складу Надзвичайної дипломатичної місії УНР у Польщі та виїхав до Варшави для переговорів. Проте, він

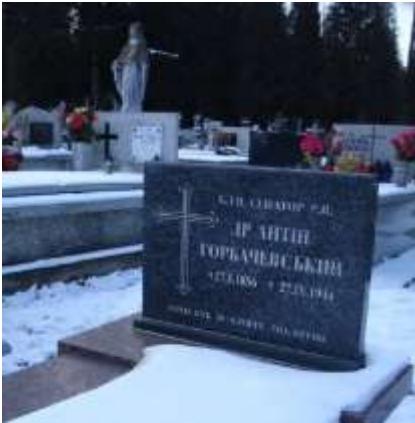
не підтримав курс Голови Директорії УНР Симона Петлюри на союз з поляками ціною передачі Польщі території Східної Галичини. Тому незабаром А. Горбачевський вийшов зі складу місії.

У 1921 році Антін Горбачевський разом з донькою Лідією повернувся до Чорткова і продовжив активну громадську та політичну діяльність, відновив адвокатську практику. Він обирався головою «Товариства допомоги українським інвалідам», членом наглядової ради «Повітового союзу кооператив» і кооперативу «Українська книгарня».

У липні 1925 року А. Горбачевський став одним із засновників Українського народно-демократичного об'єднання. До вересня 1939 року він перебував у складі його центрального органу – Народного комітету. Протягом 20-30-х років ХХ століття А. Горбачевський тричі обирався депутатом польського сейму у Варшаві. У 1935 році відкривав сесію Сейму як найстарший сенатор. Очолював Український парламентський клуб.

28 червня 1936 року в Чорткові відбулися урочистості з нагоди 80-річчя адвоката, громадського і політичного діяча Антіна Горбачевського, які стали помітною подією в житті української громади міста. Зі Львова прибули представники Союзу українських адвокатів, до керівництва якого він належав. Наприкінці 1930-х років у Чорткові практикувало біля 30 адвокатів. Антін Горбачевський був одним з найавторитетніших діячів. Його учнями та послідовниками стали українські адвокати молодшого покоління: Милетій Видрак, Остап Юрчинський, Михайло Росляк, Іван Хичій та Володимир Електорович, який деякий час працював у адвокатській канцелярії А. Горбачевського.

Після окупації Західної України радянськими військами у вересні 1939 року, Антіна Горбачевського разом з донькою і зятем – Іваном-Романом Носиком викликали на допит до відділку НКВС. У січні 1940 року уночі влаштували обшук і погром у помешканні адвоката, під час якого він упав і зламав руку. Антіну Горбачевському з родиною вдалося виїхати з Чорткова. Два місяці він переховувався у Львові, у 1940 – 1941 роках проживав у Кракові. Останні роки життя провів у

Чорткові, відновив роботу адвокатської канцелярії. Проте з наближенням фронту змушений був покинути рідний край назавжди.

Застудившись у дорозі, Антін Горбачевський помер 25 квітня 1944 року у лікарні міста Сянок (нині на території Польщі). Похований на місцевому цвинтарі.

Антін Горбачевський [Текст] // Пишаюся селом своїм, його людьми, його красою: село Зарубинці реком. біобібліогр. посіб. / КУ «Публічна бібліотека Збараської міської ради», від. Інформ., реклами, удосконалення методики і практики бібл. роботи; уклад. Н. Сенчишин. – Збараж, 2021. – С. 4-10: фотогр.

Антін Горбачевський 1856 –1944. Адвокат, сенатор, громадський діяч [Текст] // Визначні постаті Тернопілля. – Київ, 2003. – С. 58.

Горбачевський Антін – адвокат, сенатор, громадський діяч [Текст]: попередж. дов. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; інформ. узаг. Т. Кульпа. – Збараж, 2011.

Горбачевський Антін [Текст] // Землі Збараської славетні імена / Збараж. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк. – Збараж, 2019. – С. 91-93.

Горбачевський Антін Якович [Текст] // Видатні люди Збаражчини : інформ. дов. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2013. – С.18-19: фотогр.

Горбачевський Антін Якович [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараж. централіз. бібл. сист., метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 21-22.

Горбачевський Антін Якович [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2021 рік / Збараж. централіз. бібл. сист., метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2020. – С. 25-27.

Гуцал, П. Горбачевський Антін Якович [Текст] / П. Гуцал / Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України.– Київ, 2006. – Т. 6: Го–Гю.– С. 188.

Зайцев, О. Горбачевський Антін [Текст] / О. Зайцев // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. Смолій (голова) [та ін.]; Інститут історії України НАН України. – Київ, 2004. – Т. 2 : Г–Д. – С. 158. – 518 с. : іл

Левенець, Л. Горбачевський Антін Якович – адвокат, сенатор, політичний і громадський діяч [Текст] / Л. Левенець, Б. Мельничук // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004 –Т. 1. А-Й. – С. 392-393: фотогр.

Антін – брат Івана Горбачевського [Електронний ресурс] // ZBRUC. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/46857>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 09.11.2021.

Антін Якович Горбачевський [Електронний ресурс] // Дрогобиччина. Вікова спадщина. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2017-2021. – Режим доступу <https://drohobychyna.com.ua/section/osobistosti/antin-yakovich-gorbachevskiy/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 11.11.2021.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // WikiZer . – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: https://wikizero.com/uk/Антін_Горбачевський, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10.11.2021.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-Горбачевський_Антін_Якович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10.11.2021.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2006. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=31041, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 12.11.2021.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. інформ. портал. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <https://irp.te.ua/gorbachevsky-j-antin-yakovych/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10.11.2021.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // Юніонпедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: https://uk.unionpedia.org/i/Горбачевський_Антін_Якович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10.11.2021.